

ВРХОВНИ СУД
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
Број: 84 0 П 003580 11 Рев
Бања Лука, 16.8.2012. године

Врховни суд Републике Српске, у вијећу састављеном од судија Росе Обрадовић, као предсједника вијећа, Горјане Попадић и Виоланде Шубарић, као чланова вијећа, у правној ствари тужитеља Д.Л. из М. и Б.Ц. из Т., обоје заступани по пуномоћнику Б.Ц., адвокату из Д., против тужене Општине Д., заступана по Правобранилаштву Републике Српске Добој, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужене против пресуде Округног суда у Добоју број 84 0 П 003580 11 Гж 2 од 19.5.2011. године, на сједници одржаној дана 16.8.2012. године донио је

ПРЕСУДУ

Ревизија се усваја, обје нижестепене пресуде се преиначавају тако што се тужбени захтјев у цјелости одбија и обавезују тужитељи да исплате туженој износ од 4.830,00 КМ на име накнаде трошкова поступка.

Образложење

Првостепеном пресудом Основног суда у Дервенти број 13 84 П 003580 09 П 2 од 21.10.2010. године обавезана је тужена да тужитељима на једнаке износе, а на име преостале накнаде по основу изузете некретнине, исплати износ од 16.807,19 КМ са законском затезном каматом почев од дана 05.5.1991. године па до исплате, као и законску затезну камату на износ од 13.718,25 КМ почев од 05.5.1991. године па до 01.6.2005. године, те да им накнади парничне трошкове у износу од 2.093,37 КМ, све у року од 30 дана, под пријетњом извршења. У преосталом дијелу захтјев тужитеља је одбијен.

Другостепеном пресудом Округног суда у Добоју број 84 0 П 003580 11 Гж 2 од 19.5.2011. године жалба тужене је одбијена и првостепена пресуда потврђена у досуђујућем дијелу.

Благовременом ревизијом тужена побија другостепену одлуку због погрешне примјене материјалног права с приједлогом да се оспорена пресуда преиначи и тужбени захтјев одбије.

У одговору на ревизију тужитељи су предложили да се ревизија одбије.

Ревизија је основана.

Предмет спора је захтјев тужитеља за исплату неисплаћеног дијела накнаде за изузето земљиште, утврђене споразумом од 04.4.1991. године, којег су парничне странке закључиле у управном поступку. Како је тим споразумом тужитељици Д.Л. (даље: првотужитељица) и њеном брату В.Ц., правном преднику тужитеља Б.Ц. (даље: правни предник друготужитеља) одређена накнада за преузето градско земљиште у укупном износу од 384.111,00 динара, а

наведени износ је у међувремену потпуно обезвријеђен, тужбом се у суштини тражи накнада тзв. инфлаторне штете.

У поступку који је претходио доношењу нижестепених пресуда утврђено је: да су првотужитељица и правни предник друготужитеља у зк.ул. 1387 к.о. Д. били уписани као сувласници са по $\frac{1}{2}$ дијела на парцелама које по новом премјеру носе ознаке кч.бр. 487/1, 487/2 и 487/3; да су у управном поступку преузимања тог земљишта, које је имало карактер градског грађевинског земљишта, првотужитељица и правни предник друготужитеља дана 04.4.1991. године дали изјаву да предају наведене парцеле на располагање туженој уз правичну накнаду; да је истог дана између учесника тог управног поступка закључен споразум по коме се тужена обавезала на име накнаде за преузето градско земљиште првотужитељици и правном преднику друготужитеља у једнаким износима исплатити укупно 384.111,00 динара и то у року од 30 дана по закључивању споразума, а на рачуне које приложе првотужитељица и правни предник друготужитеља; да тужена није у наведеном року исплатила првотужитељици и правном преднику друготужитеља споразумно одређену накнаду, те да они нису покренули поступак принудног извршења наведеног споразума од 04.4.1991. године; да је правни предник друготужитеља умро 1997. године; да је тужена у току 1998. године парцелу означену као кч.бр. 487/3 додијелила на кориштење предузећу Н. д.о.о. Д.; да су тужитељи 2005. године покренули ванпарнични поступак одређивања накнаде за исто земљиште за које им је споразумом од 04.4.1991. године одређена накнада; да је у току тог ванпарничног поступка тужена дана 01.6.2005. године уплатила на судски депозит износ од 13.718,25 КМ, који је у септембру 2005. године исплаћен тужитељима на једнаке дијелове; да тужитељи нису били задовољни наведеним износом па су поднијели тужбу у овом спору дана 29.5.2006. године; да су у току 2007. године тужитељима враћене парцеле кч.бр. 487/1 и 487/2 тако да су се они поново укњижили као сувласници и супосједници тих парцела са по $\frac{1}{2}$ дијела.

Првостепени суд је тужитељима досудио накнаду за парцелу кч.бр. 487/3, обрачунату по вјештаку финансијске струке, који је динарски износ из споразума од 04.4.1991. године прерачунао у ДМ валуту, уз камату од 05.5.1991. године када је, по схватању тог суда, доспјело потраживање тужитеља, а досудио им је и камату на исплаћени износ од 13.718,25 КМ.

Истакнути приговор застаре потраживања првостепени суд није прихватио, налазећи да је исплата износа од 13.718,25 КМ на дан 01.6.2005. године довела до прекида застарјелости потраживања, у смислу одредбе члана 387. Закона о облигационим односима („Службени лист СФРЈ“ број 29/78, 39/85 и 57/89 те „Службени гласник Републике Српске“ број 17/93, 3/96, 39/03 и 74/04, даље: ЗОО).

Другостепени суд изражава правно схватање да се исплатом износа од 13.718,25 КМ тужена уствари одрекла од застарјелости, ради чега је тај суд одбио жалбу тужене и потврдио првостепену пресуду у досуђујућем дијелу.

Овај суд налази да су нижестепене пресуде донесене уз погрешну примјену материјалног права.

За оцјену приговора застарјелости потраживања накнаде штете, суд мора утврдити када је штета настала и када је оштећени сазнао за штету и починиоца јер ово потраживање застаријева у року од три године од дана сазнања за штету и починиоца (субјективни рок из члана 376. ст. 1. ЗОО) односно у року од пет година од настанка штете (објективни рок из члана 376. ст. 2. ЗОО), имајући при томе у виду да се субјективни рок од три године увијек креће у оквиру објективног рока од пет година.

Тужба тужитеља је поднесена првостепеном суду 29.5.2006. године, дакле по протеку рокова из члана 376. ЗОО, рачунајући те рокове од 19.6.1996. године, када је ступила на снагу Одлука НС РС број 02-732/96 („Службени гласник Републике Српске“ број 15/96), којом је укинута ратно стање и стање непосредне ратне опасности у РС. Наиме, рат и ратна догађања представљају несавладиве препреке у смислу одредбе члана 383. ЗОО, због којих настаје застој застаријевања, па се из тог разлога има сматрати да рок застаријевања потраживања није текао све до 19.6.1996. године.

Обзиром да су до 01.6.2005. године, када је тужена уплатила на судски депозит износ од 13.718,25 КМ на име накнаде за преузету парцелу, протекли рокови застаре потраживања из члана 376. ст. 1. и 2. ЗОО, ова уплата није довела до прекида застаријевања, како погрешно закључује првостепени суд, јер је прекид застаријевања могућ само док траје рок застаре.

Није правилан ни закључак другостепеног суда да уплата извршена 01.6.2005. године има значај одрицања од застарјелости (члан 365. и 366. ст. 1. ЗОО). Наиме, по протеку рока застарјелости настаје правна ситуација у којој располагање застарјелим потраживањем прелази на дужника. Ако дужник у писменој форми призна застарјелу обавезу, сматра се да се тиме одрекао од застарјелости. Писмено признање се може учинити на било који начин: писмом повјериоцу, издавањем признанице, писменом изјавом и сл. У конкретном случају тужена није у писменој форми признала обавезу преузету споразумом од 04.4.1991. године, већ је у поступку одређивања накнаде за преузето земљиште, који су тужитељи покренули 2005. године (иако споразум закључен пред органом управе има снагу извршне исправе и искључује могућност да се у ванпарничном или парничном поступку поновно утврђује накнада за изузете некретнине), на судски депозит уплатила износ који није ни у каквој вези са износом који се обавезала платити наведеним споразумом. Међутим, и под претпоставком да је овом уплатом тужена испунила дио обавезе из споразума од 04.4.1991. године и да се тај чин третира као одрицање од застарјелости, то одрицање би врједило само до висине износа који је уплаћен у судски депозит, а не би се односило на цјелокупну накнаду утврђену споразумом.

Зато су нижестепени судови погрешно примијенили материјално право кад су одбили истакнути приговор застаре и дјелимично удовољили тужбеном захтјеву.

Камата, као споредно потраживање, застаријева кад застари главно потраживање (члан 369. ЗОО). Како је главно потраживање тужитеља застарјело, истовремено је застарјело и њихово потраживање на име законских затезних камата. Осим тога, потребно је нагласити да у овом случају тужитељи нису ни

доказали да је тужена пала у доцњу са извршењем обавезе преузете споразумом од 04.4.1991. године.

Осим дужничке доцње (*mora debitoris*) постоји и повјерилачка доцња (*mora creditoris*). ЗОО је одредио у члану 324. да доцња дужника наступа чим обавезу не изврши по доспјелости, без обзира шта је узрок задоцњења. Међутим, и повјерилац долази у доцњу ако без основаног разлога одбије да прими испуњење обавезе или га својим понашањем спријечи (члан 325. и 326. ЗОО).

У конкретном случају тужитељи као повјериоци са своје стране нису предузели ону активност која се од њих очекивала да би омогућили туженој као дужнику да обавезу изврши (нису туженој доставили број рачуна на који треба извршити уплату накнаде). Треба узети у обзир да у вријеме закључења споразума о накнади тужитељи нису живјели у Д. (првотужитељица је живјела у М., а правни предник друготужитеља у Т.), а првотужитељица се у периоду од 1992. до јуна 2005. године налазила у Ш. Како тужена није имала сазнања о њиховој адреси нити број њиховог жиро-рачуна (обавезу давања броја рачуна су преузели првотужитељица и правни предник друготужитеља), она није могла извршити исплату утврђене накнаде, па се овдје ради о повјерилачкој доцњи, а за вријеме те доцње камате не теку.

Из напријед наведених разлога, а на основу одредбе члана 250. ст. 1. Закона о парничном поступку („Сл. гласник РС“ број 58/03, 85/03, 74/05, 63/07 и 49/09, даље: ЗПП), одлучено је као у изреци.

Обзиром да је тужена у потпуности успјела у спору, досуђени су јој парнични трошкови настали у првостепеном поступку у износу од 4.230,00 КМ и трошкови на име састава жалбе уз износу од 600,00 КМ (члан 386. ст. 1. у вези са чланом 397. ст. 2. ЗПП).

Предсједник вијећа
Роса Обрадовић

За тачност отправка овјерава
Руководилац судске писарнице
Амила Подрашчић